

GIÁO DỤC KỸ NĂNG SỐNG CHO HỌC SINH THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC

HUỖNH THỊ THẢO*

Ngày nhận bài: 27/06/2017; ngày sửa chữa: 03/07/2017; ngày duyệt đăng: 21/07/2017.

Abstract: This article presents the practical experience of life skills education for primary school students through the integration of coursework and extracurricular activities. Also the author points out two of the most important factors for successful implementation of life skills education for students. Firstly, school leaders must plan specific extra-curricular activities and life skills education since the beginning of the school year. Secondly, promoting the role of students in positively participating in activities of life skills education is required.

Keywords: Living skill, activity, primary school, education, students.

1. Đặt vấn đề

Giáo dục kỹ năng sống (KNS) là một nội dung giáo dục hết sức cần thiết cho các em học sinh (HS) và đây cũng là một vấn đề được đông đảo phụ huynh HS, dư luận và cả ngành giáo dục quan tâm.

Để nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện thế hệ trẻ, đáp ứng nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp CNH, HĐH đất nước, đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế và nhu cầu phát triển của người học, giáo dục phổ thông đã và đang được đổi mới mạnh mẽ theo bốn trụ cột của giáo dục thế kỷ XXI, mà thực chất là cách tiếp cận KNS, đó là: “*Học để biết, Học để làm, Học để tự khẳng định mình và Học để cùng chung sống*”.

Cùng với các biện pháp để nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện cho HS trong nhà trường, giáo dục KNS cho HS là yêu cầu vô cùng quan trọng, một nội dung không thể tách rời của quá trình giáo dục.

Mục đích của quá trình giáo dục KNS là nhằm trang bị cho HS những kỹ năng cơ bản, cần thiết nhất để các em có thể thích ứng với cuộc sống của xã hội thời hiện đại. Đặc biệt, rèn luyện KNS cho HS được xác định là một trong những nội dung cơ bản của phong trào thi đua “*Xây dựng trường học thân thiện, HS tích cực*” do Bộ GD-ĐT phát động.

Giáo dục KNS cho HS tiểu học là việc rất quan trọng, ảnh hưởng tới quá trình hình thành nhân cách của các em cho đến tuổi trưởng thành, đặc biệt ở lứa tuổi tiểu học. Bởi vì lứa tuổi này đã hình thành những hành vi cá nhân, tính cách và nhân cách. Việc làm quen với các môn học để hình thành và xây dựng cho các em các KNS như: Giao tiếp, thuyết trình, làm việc theo nhóm,... sẽ giúp các em tự tin, chủ động biết cách xử lý mọi tình huống trong cuộc sống và quan trọng hơn là khơi gợi những khả năng tư duy sáng tạo, biết phát huy thế mạnh của các em. Việc giáo dục KNS cho HS sẽ hình thành và tập dượt cho các em những hành vi, thói quen, kỹ năng xử lý các tình huống diễn ra trong cuộc

sống. HS tiểu học là những HS đang ở độ tuổi 6-11 tuổi, độ tuổi có nhiều biến động về tâm, sinh lý rất nhạy cảm, dễ bị ảnh hưởng bởi môi trường sống bên ngoài tác động.

Hiện nay, sự phát triển mạnh mẽ của khoa học, kỹ thuật, kinh tế, văn hóa, y tế, giáo dục,... đã và đang là tiền đề để đời sống xã hội phát triển. Con người sống trong xã hội hiện đại có đầy đủ điều kiện để phát triển toàn diện, song, mặt trái của sự phát triển đó là những rủi ro và thách thức do hệ quả của những thay đổi về môi trường, kinh tế, văn hóa, xã hội. Để mỗi cá nhân có khả năng đương đầu với những bất ngờ, đột biến, bất định thì “*KNS*” trở thành một phần quan trọng trong con người hiện đại.

Tước yêu cầu của xã hội ở thế kỷ XXI đối với con người ngày càng cao, con người trong xã hội hiện đại không chỉ có tri thức, có sức khỏe, có kỹ năng nghề nghiệp, có những giá trị đạo đức, thẩm mỹ, nhân văn mà còn phải có những KNS nhất định.

Nghị quyết số 29-NQ/TW “*Về đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT, đáp ứng yêu cầu CNH, HĐH trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*” đã chỉ rõ cần tiếp tục đổi mới mạnh mẽ và đồng bộ các yếu tố cơ bản của giáo dục, đào tạo theo hướng coi trọng phát triển phẩm chất, năng lực của người học. Đối với giáo dục phổ thông, tập trung phát triển trí tuệ, thể chất, hình thành phẩm chất, năng lực công dân, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, định hướng nghề nghiệp cho HS. Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, chú trọng giáo dục lý tưởng, truyền thống, đạo đức, lối sống, ngoại ngữ, tin học, năng lực và kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

2. Giáo dục KNS cho HS tiểu học

HS tiểu học là một thực thể hồn nhiên, ngây thơ và trong sáng. Ở mỗi trẻ em tiềm tàng khả năng phát triển về

* Trường Tiểu học Ngô Mây, thị xã An Khê, tỉnh Gia Lai

trí tuệ, lao động, rèn luyện và hoạt động xã hội để đạt một trình độ nhất định về lao động nghề nghiệp, về quan hệ giao lưu và chăm lo cuộc sống cá nhân, gia đình. Trẻ em ở lứa tuổi tiểu học đang hình thành và phát triển cả về mặt sinh lí, tâm lí, xã hội, từng bước gia nhập vào xã hội thể giới của mọi mối quan hệ.

KNS là kĩ năng, năng lực của mỗi cá nhân được hình thành thông qua những trải nghiệm của cá nhân đó trong suốt quá trình tồn tại và phát triển của con người.

Hoạt động giáo dục KNS cho HS là hoạt động do các chủ thể giáo dục tổ chức theo kế hoạch, chương trình giáo dục nhà trường, nhằm hình thành và phát triển cho HS các kĩ năng, năng lực cá nhân để các em có khả năng làm chủ bản thân, khả năng ứng xử phù hợp với người khác và với xã hội, khả năng ứng phó tích cực trước các tình huống của cuộc sống phù hợp đặc điểm phát triển lứa tuổi, nhằm đáp ứng mục tiêu giáo dục toàn diện của giáo dục phổ thông.

Quản lí hoạt động giáo dục KNS cho HS là quá trình tiến hành những hoạt động khai thác, lựa chọn, tổ chức và thực hiện các nguồn lực, các tác động của chủ thể quản lí theo kế hoạch chủ động và phù hợp với quy luật khách quan để gây ảnh hưởng đến hoạt động giáo dục KNS cho HS nhằm tạo ra sự thay đổi hay tạo ra hiệu quả cần thiết của hoạt động này theo mục tiêu giáo dục và rèn luyện KNS đã đề ra.

3. Giáo dục KNS cho HS tiểu học thông qua tổ chức các hoạt động ngoại khóa ở trường tiểu học

3.1. Rèn KNS thông qua hoạt động dạy học

Để giáo dục KNS cho HS có hiệu quả, chúng tôi đã vận dụng vào các môn học, tiết học, nhất là các môn như: *Tiếng Việt, Đạo đức, Khoa học, An toàn giao thông*.... để trong những giờ học các em được *làm để học*, được *trải nghiệm* như trong cuộc sống thực.

Nhà trường cần thường xuyên tổ chức các buổi chuyên đề sinh hoạt lồng ghép rèn KNS qua các tiết *Khoa học, Toán, Mĩ thuật*,... để giúp các em có ý thức trong ứng xử thực tiễn cuộc sống hàng ngày.

Trong chương trình môn *Tiếng Việt* có nhiều bài học có thể giáo dục KNS cho các em, đó là các kĩ năng giao tiếp xã hội, như: Viết thư, Điền vào giấy tờ in sẵn, Giới thiệu địa phương, Kể chuyện được chứng kiến hoặc tham gia,... được lồng cụ thể qua các tình huống giao tiếp. Giáo viên chỉ gợi mở, sau đó cho các em tự nói một cách tự nhiên hoàn toàn không gò bó áp đặt. Để hình thành những kiến thức và rèn luyện KNS cho HS qua môn *Tiếng Việt*, người giáo viên cần phải vận dụng nhiều phương pháp dạy phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS.

Ở môn *Đạo đức*, để các chuẩn mực đạo đức, pháp luật xã hội trở thành tình cảm, niềm tin, hành vi và thói quen của HS, cần sử dụng các phương pháp, kĩ thuật

dạy học tích cực, HS sẽ được tạo cơ hội để thực hành, trải nghiệm nhiều KNS cần thiết, phù hợp với lứa tuổi: lối sống lành mạnh, các hành vi ứng xử phù hợp với nền văn minh xã hội; lối sống, hành vi như gọn gàng, ngăn nắp, nói lời đẹp, chăm sóc bố mẹ, ông bà, hợp tác, giúp đỡ, chia sẻ với bạn...

Ở môn *Khoa học (Khoa học 4, tr 38)*, Chương "*Con người và sức khỏe*", các bài học *Con người cần gì để sống? Vai trò của các chất dinh dưỡng có trong thức ăn; Phòng một số bệnh do thiếu chất dinh dưỡng; Phòng bệnh béo phì; Phòng tránh tai nạn đuối nước;...* giáo dục các em hiểu rằng ăn uống đủ chất và hợp lí giúp cho chúng ta khoẻ mạnh, biết phòng tránh một số bệnh lây qua đường tiêu hóa, biết những việc nên làm và không nên làm để phòng tránh tai nạn đuối nước, có ý thức tự giác làm vệ sinh cá nhân hằng ngày, tự giác thực hiện nếp sống vệ sinh, khắc phục những hành vi có hại cho sức khỏe, biết tham gia các hoạt động và nghỉ ngơi một cách hợp lí để có sức khoẻ tốt.

3.2. Rèn KNS qua hoạt động phong trào

Giáo dục KNS cho HS là một nội dung được đồng đảo phụ huynh và dư luận quan tâm, bởi đây là một chương trình giáo dục hết sức cần thiết đối với HS và cũng là một trong 5 nội dung chính của Phong trào xây dựng trường học thân thiện, HS tích cực do Bộ GD-ĐT phát động. Để triển khai có hiệu quả hoạt động này, hàng năm, cơ quan quản lí giáo dục đã có văn bản chỉ đạo các nhà trường xây dựng kế hoạch thực hiện phong trào, trong đó có nội dung cụ thể về việc tích hợp giáo dục KNS vào các môn học, lồng ghép trong các buổi sinh hoạt lớp, ngoại khóa, sinh hoạt Đoàn, Đội...

Xuất phát từ thực tế hiện nay, nhiều HS còn nhút nhát, không tự tin khi tham gia các hoạt động, do vậy, cùng với việc nâng cao chất lượng chuyên môn, nhà trường xác định giáo dục KNS cho HS là nhiệm vụ quan trọng trong công tác giáo dục toàn diện... Chính vì vậy, ở hầu hết các trường tiểu học, nội dung giáo dục KNS cho HS luôn được lồng ghép tích hợp trong các môn học, đặc biệt lồng ghép qua các hoạt động trải nghiệm thực tế.

Để giúp HS có cơ hội rèn luyện kĩ năng, hình thành thói quen tốt trong sinh hoạt, nhà trường tổ chức các hoạt động ngoại khóa trải nghiệm. "*Ngày hội đọc sách*" ở các trường tiểu học đã thu hút được nhiều phụ huynh HS tham gia các hoạt động cùng con tại các góc: Góc trò chơi; Góc đọc tự do; Góc nghệ thuật; Góc đọc cùng con. Đa số phụ huynh HS cho rằng việc nhà trường tổ chức các hoạt động ngoài giờ học trên lớp như thế đã giúp các cháu hoàn thiện nhân cách, có được cái nhìn toàn diện hơn trong việc học tập và rèn luyện.

Chi đoàn, Đội Thiếu niên tiền phong và các bộ môn thường xuyên truy cập trên mạng để lấy thông tin, tư liệu

phục vụ công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho HS, giúp hiểu rõ ý nghĩa các ngày lễ kỉ niệm trong năm như: 20/11; 22/12; 03/02; 08/03;... Đây chính là nguồn thông tin có ích, chính xác và lí thú, hỗ trợ đắc lực cho công tác giáo dục chính trị, tư tưởng trong nhà trường, là công cụ thúc đẩy sự phát triển việc vận dụng công nghệ thông tin vào các hoạt động phong trào của nhà trường, làm cho các hoạt động trở nên thuận lợi và đạt được các hiệu quả như mong muốn.

Tổ chức Hội diễn văn nghệ chào mừng Ngày Nhà giáo Việt Nam 20/11, các em HS biểu diễn các tiết mục hát, múa phụ họa sinh động, khéo léo, nhịp nhàng mà đạo diễn chính là thầy cô giáo phụ trách đã làm cho không khí buổi diễn vui nhộn, long trọng và đầy ấn tượng với các em bởi chính các em đã góp một phần nhỏ trong đêm Hội diễn.

Không chỉ dừng lại ở Hội diễn văn nghệ cấp trường, Liên đội đã phối hợp với Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh tổ chức tốt Hội thi “Vở sạch chữ đẹp”; Kể chuyện “Ám vang Điện Biên”, “Chúng em kể chuyện Bác Hồ kính yêu”, “Giao lưu Tiếng Anh”, “Ngày hội Mĩ thuật”, “Chúng em với văn hóa nghệ thuật”.

Trong những buổi lễ kết nạp đội viên, đại hội Liên đội, nhà trường cho trình chiếu các hình ảnh hoạt động của trường và HS nhà trường để các em hiểu rõ hơn về mái trường của mình, các buổi lễ trở nên hấp dẫn và sinh động, cuốn hút được sự tập trung chú ý của HS hơn.

3.3. Rèn KNS qua sân chơi trực tuyến

Các trường tiểu học hướng dẫn cho HS một số thủ thuật toán từ lớp 2, 4, 5 như: đánh vần bản, giải toán, dùng công cụ vẽ (Paint) trên máy tính và các trò chơi trí tuệ cho HS, bồi dưỡng kiến thức tin học để HS tham gia hội thi “Tin học trẻ không chuyên”. Việc học tập tin học, giúp HS làm quen với một số kiến thức ban đầu về công nghệ thông tin như một số bộ phận của máy tính, một số thuật ngữ tin học thường dùng, rèn luyện một số kĩ năng sử dụng máy tính. Hình thành cho HS một số phẩm chất và năng lực cần thiết của người lao động hiện đại như: Bước đầu hình thành năng lực tổ chức và xử lí thông tin; Có ý thức và thói quen sử dụng máy tính trong hoạt động học tập, lao động trong xã hội hiện đại; Có thái độ đúng khi sử dụng máy tính và các sản phẩm tin học; Bước đầu hiểu khả năng ứng dụng công nghệ thông tin trong học tập và học tập bằng công nghệ thông tin. Có ý thức tìm hiểu ứng dụng công nghệ thông tin trong các hoạt động ngoại khóa.

3.3.1. Giải Toán Violympic

Toán học cũng chính là công cụ giúp HS tư duy, quá trình tư duy ở môn Toán phù hợp với các quá trình tư duy của HS tiểu học, là nền móng cho việc học toán ở các cấp học cao hơn.

Những năm gần đây cụm từ “Giải toán mạng”, “Violympic Toán” rất quen thuộc đối với HS các cấp chứ

không phải là chỉ riêng với HS tiểu học. Các em rất hứng khởi tham gia. Đó cũng chính là một thuận lợi đối với giáo viên. Giải toán trên máy tính, HS tiếp thu được rất nhiều kiến thức toán học và rèn được nhiều thao tác kĩ năng khi sử dụng máy tính. HS được khám phá và làm chủ máy tính, tạo tính sáng tạo, hứng khởi cho các em mỗi khi học giải toán qua mạng.

3.3.2. Olympic Tiếng Anh

Cuộc thi Tiếng Anh trên Internet (IOE) do Bộ GD-ĐT tổ chức đã thu hút hàng triệu HS cả nước tham gia. Đây là một cuộc thi bổ ích giúp các em mở rộng vốn từ, ngữ pháp, giúp các em hứng thú học tập môn tiếng Anh hơn. Các em trong một lớp, một trường thi đua lẫn nhau, sự thi đua này lan tỏa cả sang giáo viên và phụ huynh tạo một môi trường học tập lành mạnh.

4. Bài học kinh nghiệm

Để đạt được kết quả đáng khích lệ trong giáo dục KNS cho HS, chúng tôi chú trọng đến hai nội dung như sau:

4.1. Xây dựng kế hoạch hoạt động ngoại khóa, rèn KNS cho từng năm học

Vào đầu năm học, căn cứ vào nhiệm vụ năm học và các hướng dẫn của cấp trên; Căn cứ vào tình hình thực tiễn của đơn vị, trường tiểu học cần lập kế hoạch hoạt động ngoại khóa như sau:

* *Kế hoạch*: Xây dựng kế hoạch hoạt động ngoại khóa lồng ghép rèn KNS cho HS.

- Thành lập Ban chỉ đạo công tác ngoại khóa rèn KNS cho HS. Ban hành những quy định liên quan. Thường xuyên nhắc nhở các yêu cầu của hoạt động ngoại khóa có rèn KNS cho HS.

- Tập huấn cho đội ngũ cán bộ, giáo viên làm công tác rèn KNS; Đầu tư kinh phí về hoạt động rèn KNS cho HS; Tuyên truyền vận động phụ huynh HS về hoạt động giáo dục KNS cho HS.

* *Tổ chức*: Tổ chức hoạt động ngoại khóa giáo dục KNS cho HS phù hợp với tình hình thực tế của nhà trường,...

- Phát động HS thi giải toán trên Internet, thi Olympic tiếng Anh. Tổ chức thi cấp trường, thị xã, tỉnh theo thông báo của Ban tổ chức.

* *Chỉ đạo*: Thống nhất nội dung hình thức, biện pháp huy động nguồn nhân lực, vật lực và các điều kiện khác trong hoạt động ngoại khóa giáo dục KNS cho HS.

Ban chỉ đạo đề ra kế hoạch làm việc theo tháng, kì để đề ra cơ chế phối hợp giữa các thành viên của các tổ chức. Bồi dưỡng năng lực rèn KNS HS cho những người làm công tác ngoại khóa.

* *Kiểm tra*: Kiểm tra, đánh giá, xếp loại cho các hoạt động; đúc kết rút kinh nghiệm, xếp loại thi đua hàng tháng và cuối năm một cách nghiêm túc, công bằng. Có hình thức tuyên dương, khen thưởng phù hợp cho các chi đội, đội viên có thành tích cao trong các hoạt động.

Đưa hoạt động giáo dục KNS cho HS vào dạy - học nói chung và tổ chức các hoạt động ngoài giờ lên lớp nói riêng của giáo viên thành một tiêu chí thi đua hằng năm.

4.2. Phát huy tối đa vai trò HS trong việc rèn KNS

Để phát huy tối đa yếu tố cá nhân như: năng lực, sức sáng tạo, khả năng tự học, tự giáo dục của HS trong rèn KNS thông qua hoạt động giáo dục, cần thực hiện các nội dung cụ thể sau:

- Tổ chức các hoạt động phù hợp với đặc điểm lứa tuổi. HS tiểu học rất hiếu động nên nội dung, hình thức tổ chức phù hợp với đặc điểm tâm lí, phù hợp với đặc điểm HS, biết khơi dậy tiềm năng của HS để thu hút được đông đảo HS toàn trường tham gia.

Để tạo được hứng thú cho HS, ban tổ chức xây dựng nội dung hoạt động giáo dục rèn KNS phù hợp với đặc điểm của HS tiểu học, hình thức tổ chức phong phú đa dạng hấp dẫn; chẳng hạn hình thức sinh hoạt lớp không chỉ đơn điệu, việc kiểm điểm trong tuần, phê bình nhắc nhở hay động viên khen thưởng mà nội dung cần bao hàm công tác giáo dục tư tưởng theo chủ đề của tháng với các nội dung thiết thực. Để giáo dục truyền thống của nhà trường, có thể nêu những tấm gương học tập rèn luyện của HS dưới dạng hái hoa dân chủ, trả lời những câu hỏi về thành tích của trường, thành tích của các anh chị xuất sắc.

- Tạo điều kiện để HS phát huy năng lực: sau khi chuẩn bị nội dung phong phú, hình thức phù hợp, qua tổ chức phải chú ý khơi dậy được tiềm năng từng HS, từng khối lớp, phát huy năng lực sẵn có giúp các em được phát triển. Nhiều em HS trong giờ học trên lớp chỉ là những em HS bình thường, không nổi trội, song, qua hoạt động giáo dục rèn KNS đã bộc lộ được năng khiếu, do đó giáo viên kịp thời nắm bắt, phát hiện, tư vấn, bồi dưỡng để năng khiếu ấy được phát triển.

- Trong quá trình tổ chức thông qua hoạt động tập thể, chúng ta có thể giao việc, động viên, khích lệ HS còn mắc khuyết điểm từ đó các em tự tin, tự giác hoàn thành công việc. Đối với một số HS còn ham chơi, nghịch ngợm, giáo viên có thể cho các em đóng tiểu phẩm, nhập vai các nhân vật, từ đó tự giáo dục bản thân, đặc biệt cho các em tự biểu diễn trước tập thể trường, từ đó các em có hứng thú và tự tu dưỡng bản thân, chăm chỉ học tập hơn.

5. Kết luận

5.1. Thực tế ở các trường tiểu học đã khẳng định các biện pháp giáo dục KNS cho HS tiểu học thông qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp là khả thi, có tác động làm thay đổi KNS của HS tiểu học về các phương diện: nhận thức, thái độ, hành vi.

Các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp đã thu hút HS tham gia, khuyến khích các em cố gắng vươn lên, tạo điều kiện cho tất cả HS cùng tham gia và có cơ hội trình bày, trao đổi và nhận xét lẫn nhau. Từ đó giúp các em hình thành và

có các KNS cơ bản như khả năng nhanh nhẹn, khéo léo, mạnh dạn, tự tin và tạo không khí thi đua lành mạnh.

Những hoạt động này đã giúp các em tự điều chỉnh, bổ sung trao đổi, hợp tác tốt hơn, qua đó giáo dục các em những kĩ năng thực hiện những công việc lao động đơn giản, các kĩ năng sáng tạo nghệ thuật, thực hiện các bài thể dục, trò chơi, các hành vi ứng xử với mọi người trong gia đình, trong nhà trường và xã hội. Những kĩ năng tham gia hoạt động tập thể, kĩ năng tổ chức hoạt động chung cùng nhau, biết phối hợp với mọi người cùng thực hiện hoạt động chung, nâng cao ý thức tự chủ, tự tin, chủ động và giao tiếp với mọi người.

HS trong toàn trường đã hình thành thói quen, hành vi tốt, những kĩ năng, kĩ xảo của bản thân. Qua các hoạt động, KNS giúp các em tự cảm nhận, đánh giá, nhận xét qua các hành vi, từ đó hình thành được các kĩ năng cần thiết, HS sống có trách nhiệm hơn và biết lựa chọn cách ứng xử phù hợp, ứng phó trong thực tiễn hàng ngày của cuộc sống mỗi HS.

5.2. Hai trong những yếu tố quan trọng giúp tổ chức thực hiện thành công giáo dục KNS cho HS, theo chúng tôi, là lãnh đạo Nhà trường cần phải xây dựng kế hoạch cụ thể và hợp lí về hoạt động ngoại khóa, rèn KNS cho từng năm học, và khi tổ chức thực hiện cần phát huy tối đa vai trò HS trong việc rèn KNS. □

Tài liệu tham khảo

[1] Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*

[2] Bộ GD-ĐT (2008). *Chỉ thị số 40/2008/CT-BGDĐT ngày 27/7/2008 về phát động phong trào thi đua "Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực" trong các trường phổ thông giai đoạn 2008 - 2013.*

[3] Bộ GD-ĐT (2010). *Điều lệ trường Tiểu học (Ban hành kèm theo Thông tư số 41/2010/TT-BGDĐT ngày 30/12/2010 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT).*

[4] Bộ GD-ĐT (2016). *Khoa học 4.* NXB Giáo dục Việt Nam.

[5] Bộ GD-ĐT (2014). *Thông tư số 04/2014/TT-BGDĐT, ngày 28/2/2014, ban hành quy định quản lí hoạt động giáo dục kĩ năng sống và hoạt động giáo dục ngoài giờ chính khóa.*

[6] Hoàng Hòa Bình - Lê Minh Châu - Phan Thanh Hà - Nguyễn Thị Việt Hà - Trần Hiền Lương - Nguyễn Thị Tuyết Nga - Trần Thị Tố Oanh - Phạm Thị Thu Phương - Nguyễn Thị Phương Thảo - Lưu Thu Thủy - Đào Văn Vi (2011). *Giáo dục kĩ năng sống trong các môn học ở tiểu học.*